

ა. აწი-ხაიასა

სუფილულოიუმა I-ის ხელშეკრულება ხაიასელ ხუკანასთან

CTH 42: A. KBo 5.3 + KBo 19.43 + KUB 26.38 + KBo 5.12 + KBo 19.43a + KUB 40.35; B. (2nd tablet of a 3-tablet version) KBo 19.44 + KUB 23.73 + KBo 19.44a + KUB 19.24 + KUB 26.37 + KUB 23.74 + KBo 19.44b + KUB 14.6 + KBo 22.40? (Supp. I) = A ii 60 - iii 84
CTH 43:1. KUB 26.39; 2. KBo 19.57; 3. KUB 40.41

§ 1. ასე ამბობს მზე, სუფილულოიუმა, მეფე ხათის ქვეყნისა: ხედავ შენ, ხუკანა, უბრალო მეომარი აგიყვანე და წარჩინებული გაგხადე. ხათესაში და ხაიასას მუხოვრებთა შორის კეთილად წარმოგაჩინე, ხოლო ჩემი და ურლად მოგერი.

§ 2. ხოლო შენს შესახებ მთელმა ხათის ქვეყანამ, ხაიასას ქვეყანამ და ყველა სხვა ქვეყანამ შეიტყო, მეზობელმა თუ ადგილობრივმა ისმინა. შენ, ხუკანამ მხოლოდ ჩემი უდიდებულების ზაჭონობა უნდა იცო! აგრეთვე ჩემი ძე, რომელზეც მე, მზე, ვიტყვი: დაე, იგი ყველამ იცოს! და რომელსაეც მე სხვებს შორის წარმოგაჩენ, შენ, ხუკანა, სწორედ იგი უნდა იცო!

§ 3. ხოლო შემდგომში კი, ვინც ჩემი შვილებია, ხოლო მისი ძმებია, აგრეთვე ვინც ჩემი ძმებია, ისინი შენ კეთილად, ძმებად და მეგობრებად უნდა იცო.

შემდგომში სხვა ვინმე ბატონი, როგორი კარიერა უნდა იყოს იგი, ჩემი უდიდებულესობის ზურგს უკან არ უნდა წნოს. მხოლოდ ჩემი უდიდებულესობა უნდა წნოს და დაიყვანოს ის, მზე.

§ 4. ხოლო მას შემდეგ, რაჲ მუ, ჩემმა უდიდებულესობამ, შენ, ხუკანა, ნარჩინებული გაგხადე, დაიძახესოვრე: თუკი შენ, ხუკანამ, ჩემი უდიდებულესობა მომავალში, მის დარჩენილ დღეებში, საიმედოდ დაიყვანი. როგორც შენთვის შენი თავია ძვირფასი, ჩემი უდიდებულესობის თავიერ ასევე უნდა იყოს ძვირფასი და შენთან შედარებით მეფეს უპირატესობა უნდა ჰქონდეს. თუკი შენ, როგორც შენი თავის, შენი სულისა და შენი სხეულის მიმართ კეთილგანწყობა გაქვს და ხელები ახლოს გაქვს, ასევე ჩემი უდიდებულესობის, სულისა და სხეულის მიმართ კეთილგანწყობა არ გექნება, ასევე შენი ხელები ჩემს ახლოს არ გექნება და შენთან შედარებით პატივისცემა არ გექნება, ანდა თუკი შენ მზის შესახებ ვინმესთან ზოროტეზას მოისმენ და შენ ამას დამიძალავ და მე არ მეტყვი, ხოლო მათზე არ მიმითითებ და მას სამუდამოდ დამიძალავ, დაე, შენ ღვთაებებმა დაგამხონ!

§ 5. ხოლო შენ, ხუკანა, მხოლოდ მზე დაიყვანი საიმედოდ და მხოლოდ მზეს ამოუდექი მხარში. შემდგომში კი შენ სხვა არავინ არ წნოს. მიერ, მზეერ, შენ აგრეთვე საიმედოდ დაგიყვან. შენს გარდა, შენს შვილებსავე დაგიყვან. ამასთანავე, შენმა შვილებმა ჩემი

ბე დაიწვან...

§ 6. ხეღავ, მენ, ეს სიტყვები მე ღვთაებრივი ფირთ ღაგიღგინე და ხეღავ, ამ სიტყვებისთვის ჩვენ ათას ღვთაებათა კრებულს მოვყხმეთ:

§ 7. მზის ღვთაება რისა, ქალღვთაება მზისა, ჟეტა-ქუხილის ღვთაება რისა, ჟეტა-ქუხილის ღვთაება ხათისა, ქალაქ ხალაფის ჟეტა-ქუხილის ღვთაება, ქალაქ არინას ჟეტა-ქუხილის ღვთაება, ქალაქ რიფალანდას ჟეტა-ქუხილის ღვთაება, ქალაქ საფინუვას ჟეტა-ქუხილის ღვთაება, ქალაქ საფინას ჟეტა-ქუხილის ღვთაება, ლამქრის ჟეტა-ქუხილის ღვთაება, ხილამარის ჟეტა-ქუხილის ღვთაება, ქალაქ უფას ჟეტა-ქუხილის ღვთაება, ქალაქ ქირუვათნას ჟეტა-ქუხილის ღვთაება, ქალაქ ფითარიქას ჟეტა-ქუხილის ღვთაება, ქალაქ სამუხას ჟეტა-ქუხილის ღვთაება, ქალაქ სარისას ჟეტა-ქუხილის ღვთაება, ქალაქ ხურმას ჟეტა-ქუხილის ღვთაება, ქალაქ ლიხინას ჟეტა-ქუხილის ღვთაება, ..., ქალაქ ხულასას ჟეტა-ქუხილის ღვთაება, ქალაქ უფას ქალღვთაება ხეფათი, ქალაქ ქირუვათნას ქალღვთაება ხეფათი, მფარველი ღვთაება, ხათის მფარველი ღვთაება, რთხარია, ქარრი, ხაფანთალია, ქალაქ ქრახნას მფარველი ღვთაება, მინღვრის მფარველი ღვთაება, სანმისის მფარველი ღვთაება, ღვთაება ეა, ქალღვთაება იშთარი, მინღვრის იშთარი, ქალაქ ნინევის იშთარი, ქალაქ ხათარინას იშთარი, იშთარი – რის დედოფალი, ნინათა, ქულითა, ომის ღვთაება, ქალაქ ელიას ღვთაება

ომისა, ქალაქ არწიას ღვთაება ომისა, ღვთაებანი
ლაშქრისა, ყველანი, მარდუქი, ალოლათუ, დეღამინის
ღვთაება მზისა, ქალაქ ხუფისნას ღვთაება ხუვასანა,
ქალაქ სამუხას ღვთაება აფარა, ქალაქ ხურმას ღვთაება
ხანთითასუ, ქალაქ ანქუვს ღვთაება ქათახა, ქალაქ
თახურფას ღვთაება მამმა, ქალაქ ქათაფას დედოფალი,
ქალაქ ფუნას ღვთაება ხალარა, ლუღახი – ღვთაებანი,
ხაფირი – ღვთაებანი, ხათის ღვთაებანი, ყველანი,
ღვთაებანი... ქვეყნისა, ღვთაებანი რისა, ღვთაებანი
დეღამინისა, მთენი, მდინარეები, ნყაროები, ღრუბლეები,
რა, დეღამინა, დიდი ზღვა, ღაე, ისინი იყვნენ მონმეები.

§ 8. თუკი შენ, ხუკანა, მხოლოდ ჩემს
უდიდებულესობას დაირავ და ჩემი უდიდებულესობის
მხარეს დაიჭერ, შენ ღვთაებრივმა ფიქმა კეთილად
დაგიფაროს. შემდგომ კი, შენ ნყალობა და კეთილდღეობა
იხილე! ... და მე შენ ყოველნაირად დამირავი, და
ვინერ ჩემი უდიდებულესობის მიმართ ზოროჭად იქნება
განწყობილი, შენს მიმართაერ იგი ზოროჭად იყოს! თუკი
იგი ჩემი უდიდებულესობის მტერი იქნება, იგი შენი
მტერიერ იყოს! თუკი რომელიმე ქვეყანა, ანდა ქალაქი,
ჩემი უდიდებულესობის მიმართ მტრულად განწყობა,
იგი შენს მიმართაერ მტრულად განეწყოს!

§ 9. აგრეთვე, თუკი რომელიმე მტერი ჩემი
უდიდებულესობის წინააღმდეგ გამოინევს, ანდა
ამზობებას მოაწყობს და შენ გაწნობებენ, ხოლო თუკი
შენ ფეხოსანი მეომრებითა და ეჭლოხნებით მყისვე არ

მეახლეები, ანდა თუკი მას (მტერს) შენ კვლავ ხელს მოუშარბავ, ხოლო როდესაც შენ ამბოხების შესახებ პირადად შეიტყობ და შენ მაშინაც იქ მისვლე არ მეახლეები, დაე, ამ ღვთაებრივმა ფიქმა გაგანადგუროს!

§ 10. ანდა შემდგომ, როდესაც რომელიმე ხეთი ზოროტეზას ჩემს მიმართ ჩაიდენს, რომელი კარც არ უნდა იყოს იგი, როგორც კი შენ იმას შეიტყობ და ამის შესახებ მისვლე არ მაწინააღმდეგობენ, ხოლო მას მე დამიძალავ და ასე იტყვი: მე ფიქმა მაქვს მიუხედავად და არაფერს არ ვიტყვი, არც არაფერს გავაკეთებ; იგი კი გააკეთებს, დაე, მან გააკეთოს ისე, როგორც სურს ...!

§ 11. ანდა, თუკი ამგვარ საქმეს ჩაიდენ და ჩემს წინააღმდეგ რაიმეს მოიმოქმედებ, ანდა თვითონ შენ არ მოიმოქმედებ, მაგრამ სხვა ვინმეს ჩააღვინებ, როდესაც ამის მსგავს საქმეს გავაკეთებ, შენ, ხუკანა, ღვთაებრივმა ფიქმა გაგანადგუროს და აკრძალული გავაკეთებინოს, ხოლო შენ შემდგომში არაფერი არ გეპატიოს...

§ 12. ხოლო შემდგომ, რაც შეეხება ამ ჩემს დას, რომელიც მე, ჩემმა უდიდებულესობამ, შენ წოლად მოგყრი: მისი ღებნი მისივე გვარისა და მისივე თესლისა მრავლად არიან... აგრეთვე ისინიც, რადგანაც შენ მათი და წოლად გყავს. მაგრამ ხათის ქვეყანაში შემდეგი წეს-რეგულაცია: ძამამ დასთან ან ზიძაშვილთან არ უნდა იუხოვროს, ეს აკრძალულია. მაგრამ ვინც ამგვარ საქრეილს მაინც ჩაიდენს, იგი ხათყანაში წოლადი არ დარჩება, იგი მოკვდება... რადგანაც თქვენი ქვეყანა

ჩამორჩენილია, მასში დაშვებულია, რომ სწორედ ღვიძლი ძმის დასთან ან მის ზიდაშვილთან იქნებოდნენ. ხათყსაში ეს აკრძალულია!

§ 13. თუკი როდესმე შენი წოლისდა, ანდა წოლი შენი ძმისა, ან ზიდაშვილი შენთან მოვა, მას შენ საჭმელი და სასმელი მიეყრ. დაე, მათ ჭამონ, სვან და იმხიარულონ! მათთან წხოვრება კი შენ არ მოისურვო, ეს აკრძალულია! ამ საქრეელისთვის კვდებთან. შენ თვითონ არ ეყადო. თუკი შენ ამგვარ საქრეელოზე სხვა ვინმე მიგანიშნებს, შენ მას არ უსმინო და იგი არ გააკეთო, დაე, შენ ღვთაებრივმა ფერმა დაგიფაროს!

§ 14. სასახლის ქალსაჲ დალოზედ ერიდე. რომელი სასახლის ქალიერ არ უნდა იყოს იგი, იქნება იგი თავისუფალი, თუ მოახლე, შენ მას ახლოს არ გაეკარო და მასთან ახლოს არ მიხვიდე. შენ მას სიწყყარ არ უთხრა. შენი მონაჲ და შენი მონა ქალიერ მასთან ახლოს არ მივიდეს. შენერ მას ძალიან მოერიდე. როდესაჲ სასახლის ქალი მოდის, შენ მას გზიდან ჩამოეყარე და მას გზა შორიდან გაუთავისუფლე. სასახლის ქალთან დაკავშირებულ შემდეგ ამბავსაჲ ძალოზე მოერიდე.

§ 15. ვინ იყო მარია და იგი რომელ საქმეს შეეწირა? მსახური ქალი ხომ არ მოდიოდა და იგი მას ხომ არ უწყერდა? მზის მამა ფანჯრიდან გარეთ იყურებოდა, შემდეგ მან იგი დააკავა: შენ მას რაჭომ უწყერდი? და იგი ამ საქმეს შეეწირა. რომელ საქმესაჲ ეს კარი შეეწირა, შენ ახლა მას ძალოზე მოერიდე.

§ 16. ხოლო როდესაც ხაიასას ქვეყანაში წახვალ, შენი ძმის ქალებთან და შენს ღებთან აღარასოდეს იჯხოვრო. ხათყსაში ეს აკრძალულია. აგრეთვე, როდესაც სასახლეში ახვალ, იქარ ასეთი საქრიელი აკრძალულია. არის ქვეყნის ქალი შემდგომში წოლად აღარ მოიყვანო. და იგი, წინათ რომელიც გყავდა, შენს ნამდვილ ხასად გახადე! შენს წოლად კი იგი არ ქმნა. მარიას კი შენი ქალიშვილი ნაარფი და იგი ძმას მიეყრი. ხათის ქვეყნის ლჭოლვილები, რომლებიც ხაიასას ქვეყანაში არიან წახსულნი, ისინი დააბრუნეთ. აგრეთვე ხათის ქვეყნის საზღვრები აღადგინეთ. ვინც ხათის ქვეყნის ლჭოლვილებს უკან არ დააბრუნებს და მათ შეიფარებს, მას შენ, ხუკანა, შეიპყრობ და ეტყვი: ისინი უკან რაჭომ არ დააბრუნე? ...

§ 17. ანდა, თუკი თქვენ, ხაიასას მუხოვრებლებო, ხათის კარი (ანუ მიფე) კარგად მოგეპყრობათ, თქვენ კი მე განმიდგებით, ხოლო მათზე, ვინც ამგვარ საქმეს გააკეთებს, კვლავ იზრუნებთ, დაე, ისინი ღვთაებრივმა ფიქმა თქვენს წოლებთან, თქვენს შვილებთან, თქვენს სახლებთან და თქვენს ქვეყანასთან ერთად განაადგუროს!

§ 18. ხოლო რასაც მე თქვენ შეგატყობინებთ, თქვენ კი მე თუ არ მომისმენთ, ანდა თუკი მე მოგწერთ ფეხოსან და წებოსან ლაშქარზე და თუ თქვენ მყისვე არ მეთხილებით. ანდა, როდესაც ჩემს წინააღმდეგ რომელიმე სხვა მტერი გამოილაშქრებს, თქვენ მე გაწინააღმდეგობ, ხოლო თქვენ თუ მაშინვე დასახმარებლად

არ მესხლებით და შუკოვნდებით, ღაე, თქვენ ამ ღვთაებრივმა ფირმა გაგანადგუროთ!

§ 19. თუკი მე მომავალში თქვენ, ხაიასას კარნო, საიმედოდ დამირავთ, მე თქვენ, ხაიასელეშს, მარიას, ნათესავეშს ხაიასას ქვეყნისა, საიმედოდ დავირავთ, ხაიასას ქვეყანასაყ საიმედოდ დავირავ. თუკი თქვენ კარგად მოიქცევით, ჩემ უფიდებულესობას და ხათის ქვეყანას საიმედოდ დავირავთ, მერ, მზერ, თქვენ კარგად მოგეპყრობით.

§ 20. ხოლო თუკი თქვენ რაიმე ზოროტებას ჩაიდენთ, მერ, ჩემი უფიდებულესობა, თქვენ გიზოროტებთ და მე, მზე, ამ ფირისაგან ღვთაებათა ნინაშე, ღაე ნმინდა ვიყო!

ხედავთ, ესაა სიტყვები, რომლებიც მე თქვენ ღვთაებრივი ფირით დავიდგინეთ. თუკი მათ თქვენ, ხაიასელეშო და მარიავ, არ დავირავთ, ღაე, ამ ღვთაებრივმა ფირმა თქვენი პიროვნებები თქვენს წოლებთან ერთად, თქვენს შვილებთან, თქვენს ძმებთან, თქვენს დებთან, თქვენს ოჯახებთან, თქვენს სახლებთან, თქვენს მინდვრებთან, თქვენს დაბებთან, თქვენს ვენახებთან, თქვენს კალოებთან, თქვენს მსხვილფეხა და ნვრილფეხა საქონელთან და თქვენს ქონებასთან ერთად ყოველმხრივ გაანადგუროს და შავი მინით დაფაროს. მე კი, ხაიასას ქვეყნის მუხოვრებთ, მარიასა და ხაიასას ქვეყანას ზოროტებას არ მივაცენებ.